

Drentse heraldiek I

Redmer Alma

Op 21 maart 1987 werd het Drents Heraldisch College (D.H.C.) opgericht als afdeling van de D.H.V. onder aanvoering van wijlen drs. C.F. Janssen, die de eerste voorzitter en drijvende kracht van het D.H.C. werd. Na diens overlijden in 1993 bleef het enige jaren stil rond het college, maar vooral door de gemeentelijke herindeling van de provincie Drenthe bleek behoefte aan hernieuwde heraldische activiteit. Op 9 juli 1997 werd de zelfstandige Stichting Drents Heraldisch College opgericht met als doelstelling

het bevorderen van het verantwoord gebruik van heraldiek en banistiek in Drenthe door families, personen en instellingen (...) en het bevorderen van de studie naar geschiedenis en gebruik van heraldiek en banistiek in Drenthe, door middel van het geven van adviezen (...), alsmede het documenteren van wapens en vlaggen (...)

De verrassend grote hoeveelheid reacties, vragen en mediabelangstelling die het college vervolgens mocht ontvangen, geeft aan hoezeer de heraldiek leeft. Dit bleek ook uit de belangstelling voor de cursus Familiewapens, die dit jaar voor het eerst door de D.H.V. en het Rijksarchief georganiseerd werd. Onlosmakelijk verbonden met de genealogie als de heraldiek is, hoopt het D.H.C. dat zijn activiteiten ook voor de beoefening van de Drentse genealogie een positieve impuls zijn. In het Drents Genealogisch Jaarboek zal bericht worden over zaken ten aanzien van familieheraldiek. Het stichtingsbestuur wordt gevormd door W.E. Goelema (voorzitter), R.H. Alma (secretaris/penningmeester), J.E. Ennik (zegelbewaarder), mevr. B.J. Pastoor-Scholten en P. Bultsma. Laatstgenoemde verzorgt tevens het tekenwerk. Het D.H.C. is bereikbaar in het Rijksarchief, Postbus 595, 9400 AN Assen, 0592-313523.

Documentatie

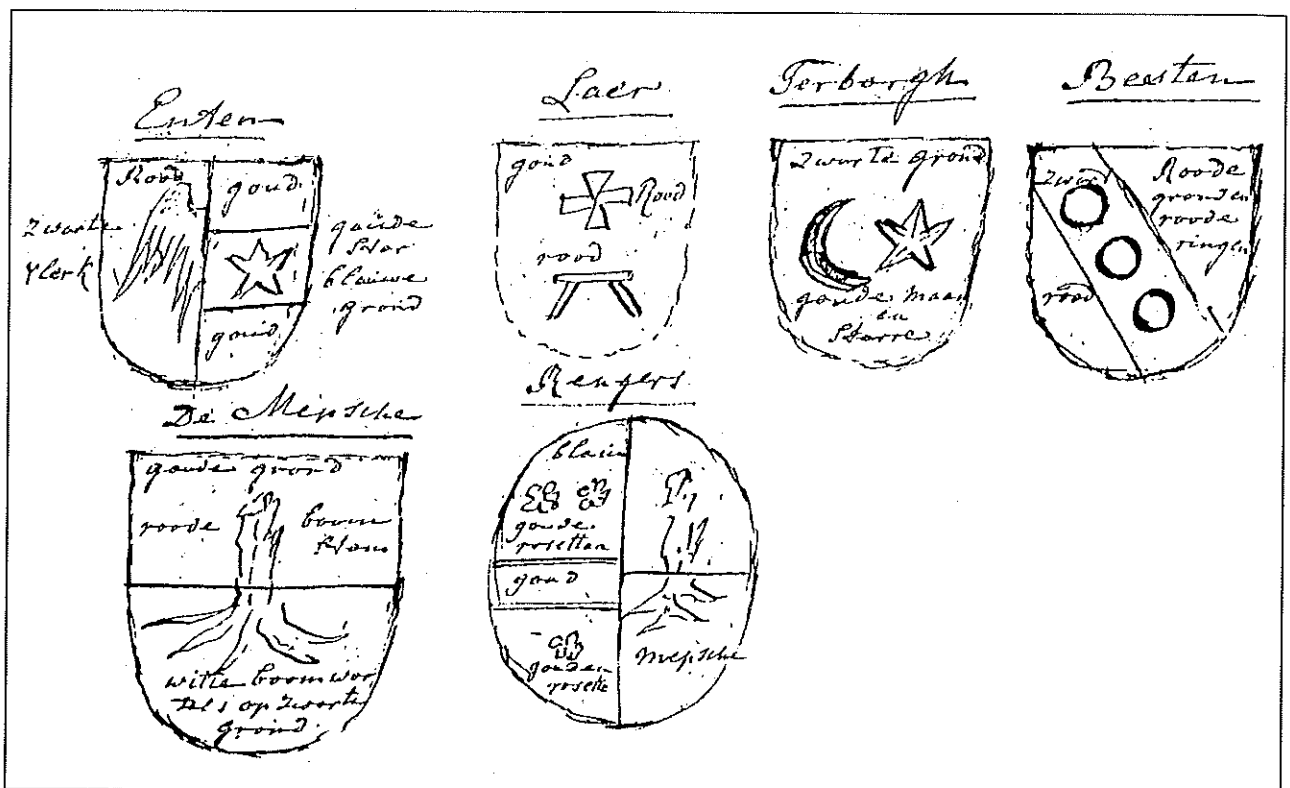
Op het gebied van de Drentse heraldiek is veel te doen: het vele materiaal is nog nauwelijks ontsloten en er zullen nog vele familiewapens verscholen zijn in archieven of particulier bezit, wachtend op ontdekking. Dat kunnen bijvoorbeeld zegels of glas-in-loodruitjes zijn, maar ook aantekeningen over verdwenen afbeeldingen.

Voor de heraldische studie is het van groot belang dat het materiaal boven water komt en ontsloten wordt. Vandaar dat het D.H.C. het documenteren van wapens in haar doelstelling heeft

staan, met de bedoeling om dat ook te publiceren en te registreren. Het D.H.C. is zeer geïnteresseerd in tips en vondsten van lezers.

Als voorbeeld geven we een toevalsvondst in het Centraal Bureau voor Genealogie, in het Familiearchief Van Iddekinge, doos 33, een beschrijving van rond 1812 door R. Gockinga, keizerlijk notaris te Groningen:

'Te Borger was een wapen van de Mepsche in stukken gebroken met quartieren onder welke onder anderen de volgende', met vervolgens schetsen van de wapens Entens, Van Laer, Ter Borgh, Van Besten, De Mepsche en een alliantiewapen Rengers-De Mepsche.

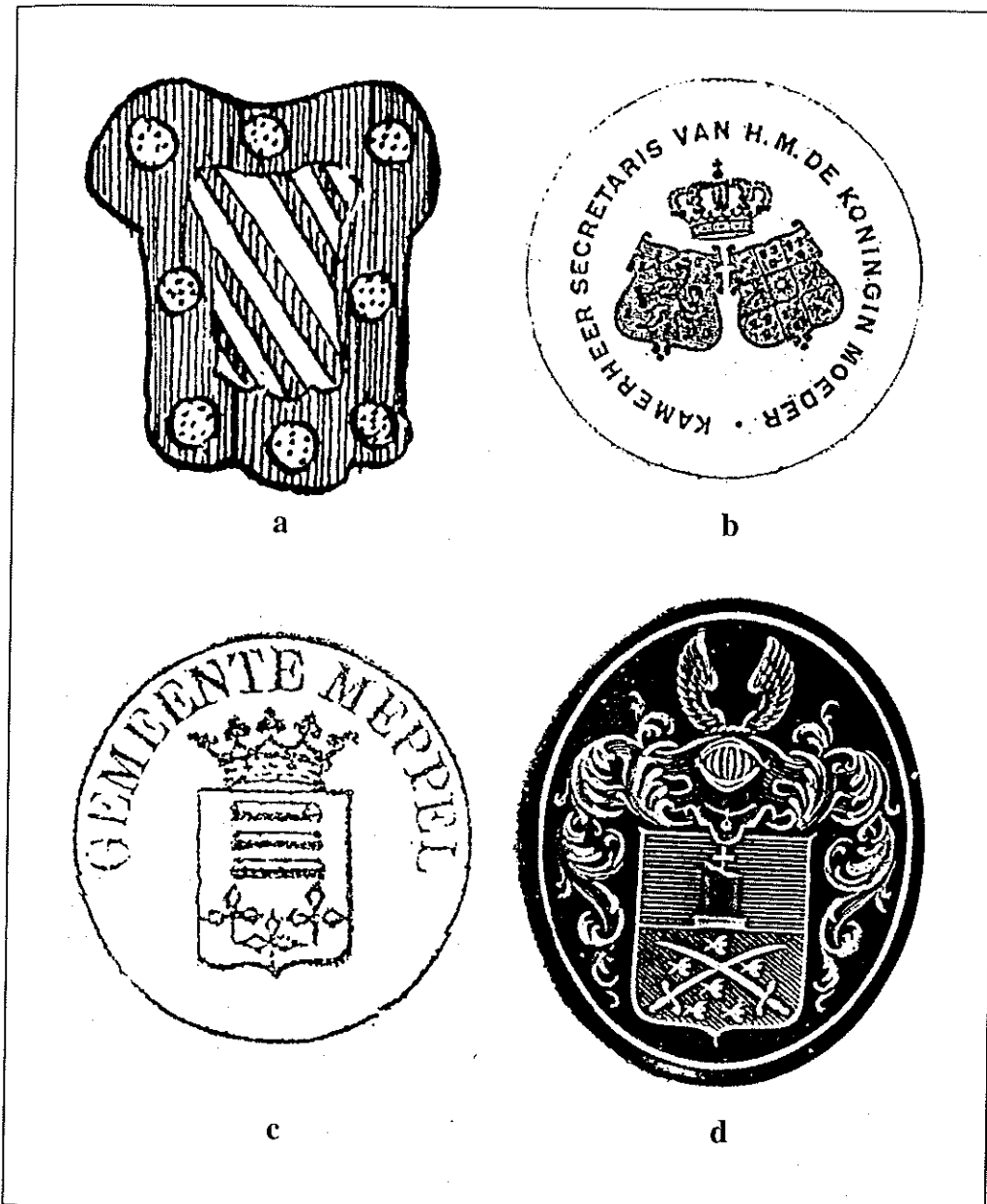
Verder wordt in deze aantekening nog vermeld: 'Te Borger in de Herberg, bewoond door Meursing 1812 vind men in het voorhuis een Oude, roode Klinkersteen, waar in met drukletters is in basreliëf geschreven of liever, zo het schijnd, met een vorm afgedrukt, "Rengers". In dat zelfden huis is een vijzel van gegoten geel koper, waarop is gedreven "Anno 1544, Johannes Rengers, Pastoor ten Dam" met het wapen, zonder supports of andere decoratien en ondergesteld', waarna het gewone wapen Rengers, 'blauwe grond met goude band en roosen'.

De grafsteen is thans verdwenen. Vermoedelijk betrof het de zerk van Mechteld de Mepsche, overleden vóór of in 1679, vrouw van Johan Rengers tot Westrup.

Collecties

Naast documentatie verwerft en beheert het D.H.C. ook zegels en andere wapendragende bronnen. De belangrijkste eigen collectie is de zegelcollectie van wijlen drs. Corneille F. Janssen, die

vorig jaar door schenking verkregen werd: een verzameling van wapentekeningen en ongeveer 10.000 zegelafdrucken, ongetwijfeld de grootste particuliere zegelcollectie in het noorden des lands! De verzameling is nu nog niet toegankelijk, omdat zij vrijwel ongeordend is. Het is de bedoeling om de collectie de komende jaren te ontsluiten, waarvoor vrijwilligers onmisbaar zullen zijn.

Enige voorbeelden uit de collectie-Janssen van het D.H.C., een tekening (a) van het wapen Van Steenwijk (18e eeuw), sluitzegel (b) van de kamerheer van de koningin-moeder, stempel (c) van de gemeente Meppel en een lakzegel (d) van de familie Van Jeveren.

Geregistreerde familiewapens

Ten slotte geeft het Drents Heraldisch College adviezen bij het ontwerpen van een nieuw familiewapen als de speurtochten naar een eerder gevoerd wapen niets opleveren. Op verzoek kunnen deze ook geregistreerd worden. In het wapenregister van het D.H.C. is geregistreerd:

1. Sieders (Bischofswerda, Duitsland)

Beschrijving:

In zilver twee schuingekruiste zoutziedershaken, vergezeld van boven van een roos en van onder van een eikel, alles van keel.

Helmteken: een zwaanshals van zilver, gebekt van goud, beladen met drie sterren van keel, houdende in de bek een lepel van zilver, de bak naar links; de zwaanshals overgaande in dekkleden van zilver, gevoerd van keel.

Devies: Nil impurum (niets onzuiver).

Dit wapen is in 1989 ontworpen door het Drents Heraldisch College op verzoek van mr. F. Sieders te Apeldoorn. De oudst bekende voorvader is Augustus Sijder, van Bischofswerda in Saksen, in 1652 te Meppel gehuwd. De aanvrager stamt in mannelijke lijn van hem af. De genealogie van dit geslacht is door de aanvrager gepubliceerd in *Ons waardeel 4* (1985), nrs. 4-6.

De ziedershaken behoorden tot het gereedschap van de zoutzieder; zij komen vooral in Duitse familiewapens voor en verwijzen dus tevens naar de Duitse afstamming van de familie. De lelie en de eikel verwijzen naar het feit dat de eerste generaties van deze familie eigenerfden waren. De roos duidt op het aandeel in cultuurgronden, de eikel op dat in de woeste gronden. Het helmteken verwijst naar de familie Lepel: de eerste generaties hadden een nauwe relatie met dit geslacht. De zwaan met de lepel verwijst naar Zwaantje Lepel, de schoondochter van Augustus Sijder, en de drie sterren zijn ontleend aan het wapen-Lepel.